

آیات ولایت

(جلد ۵)

(پاسنگویس به شبہات آیہ اطاعت)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾

(نساء/۵۹)

مؤلف: حجت الاسلام و المسلمین دکتر سید محمد مرتضوی

عضو هیئت علمی مجمع جهانی شیعه شناسی

مرتضوی، سید محمد

آیات ولایت در قرآن همراه با پاسخگویی به شبهات آیه اطاعت / مؤلف سید محمد مرتضوی؛
ویراستاری علمی سید علی سجادی بهسودی؛ [برای] مجمع جهانی شیعه شناسی. - قم:
آشیانه مهر، ۱۳۹۰

ISBN 978-600-6164-25-0

شابک دوره

ISBN 978-600-6164-12-0 (ج ۵)

شابک جلد

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

۱. ولایت - جنبه های قرآنی. ۲. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -
اثبات خلافت. الف. سجادی بهسودی، علی، ویراستار. ب. مجمع جهانی شیعه شناسی.

ج. عنوان.

۲۹۷ / ۱۵۹

م ۴ و ۸ / ۱۰۴ BP

این کتاب با حمایت معاونت

فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی به چاپ رسیده است



مجمع جهانی شیعه شناسی

تلفن: ۷۷۱۳۷۷۲-۷۷۵۶۰۹۲ / دورنگار: ۷۷۱۳۷۷۴

قم ۴۵ متری عمار یاسر - پلاک ۹۰ - ص پ ۶۴۴-۲۷۱۵۸

شناسنامه کتاب

نام کتاب: آیات ولایت (جلد پنجم: آیه اطاعت)
مؤلف: دکتر سید محمد مرتضوی
ویراستاری علمی: سید علی سجادی بهسودی
صفحه آرای: علی اکبر احسانی تیرگر
حروفچینی: مهدی لطفی مرام
تنظیم و طرح روی جلد: قاسم نوراحمدی
ناشر: آشیانه مهر
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۰
چاپ: گله
شمارگان: ۳۰۰۰ جلد
قیمت (سلفون، گالینگور): ۴۵۰۰ تومان
قیمت (شومیز): ۳۳۵۰ تومان
شابک (دوره): ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۴-۲۵-۰
شابک (جلد): ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۴-۱۲-۰

کلیه حقوق این اثر متعلق به مجمع جهانی شیعه شناسی است.

فهرست مطالب

مقدمه استاد انصاری بویراحمدی ۱۱

فصل اول

تفسیر آیه اولی الامر از دیدگاه اهل سنت

آیه اطاعت ۲۱

تفسیر آیه ۲۲

اولی الامر از دیدگاه اهل سنت ۳۰

مصادیق «اولی الامر» از دیدگاه اهل سنت ۳۳

نقد ۳۳

نقد ۳۵

۳- فرماندهان جنگ: ۴۵

نقد ۴۵

۴- قاریان و عالمان: ۴۶

نقد ۴۶

۵- عالمان دیندار: ۴۶

نقد ۴۷

۶- اهل حل و عقد: ۴۷

نقد ۴۷

۷- صاحبان قدرت: ۴۸

اطاعت‌های ممنوع در قرآن ۵۷

۶۰	اطاعت‌های ممنوع در سنت
۶۴	اطاعت‌های ممنوع از نظر عقل
۶۶	اولی الامر از دیدگاه شیعه

فصل دوم تقریر استدلال شیعه

۷۵	عصمت امام
۷۷	تعریف عصمت
۷۸	حدود عصمت
۷۸	الف - دیدگاه شیعه
۷۸	ب - دیدگاه اهل سنت
۸۰	منشأ عصمت از دیدگاه اهل سنت
۸۰	۱- دیدگاه اهل سنت
۸۶	منشأ عصمت از دیدگاه شیعه
۹۷	ضرورت نصب و عصمت جانشینان رسول خدا ﷺ
۱۰۱	دلائل عصمت جانشینان رسول خدا ﷺ
۱۰۵	ظالم در قرآن
۱۱۰	اثبات عصمت امامان علیهم السلام
۱۱۰	الف - دیدگاه اهل سنت
۱۱۰	ب - دیدگاه شیعه
۱۱۰	۱ - قرآن
۱۱۱	۲ - سنت
۱۱۸	قرآن
۱۱۹	سنت
۱۲۳	احتجاج به آیه اولی الامر
۱۲۴	۱- امام علی علیه السلام
۱۲۴	۱- در دوران خلافت عثمان
۱۲۷	۲- در دوران خلافت خود
۱۲۸	۳- امام حسین علیه السلام

۱۳۰.....	۴- امام باقر علیه السلام
۱۳۱.....	۵- امام صادق علیه السلام
۱۳۲.....	۶- امام کاظم علیه السلام
۱۳۳.....	۷- امام رضا علیه السلام
۱۳۴.....	۷- امام حسن عسکری علیه السلام

فصل سوم شبهات ادبی و کلامی

۱۳۹.....	۱. اطلاق جمع و اراده فرد خلاف ظاهر است
۱۴۰.....	نقد
۱۴۰.....	۲- اطاعت از امامان؛ تکلیف مالا ینطاق و یا مشروط
۱۴۲.....	نقد
۱۴۴.....	۳- ذکر نشدن امامان در آیه:
۱۴۴.....	نقد
۱۴۶.....	شبهات کلامی
۱۴۶.....	معتبر نبودن عصمت امام از نگاه امام علی علیه السلام :
۱۴۷.....	نقد
۱۵۲.....	عدم نیاز به معصوم با وجود امت:
۱۵۲.....	نقد
۱۵۴.....	بی فایده بودن عصمت:
۱۵۵.....	نقد
۱۵۷.....	اختلاف رفتار امامان دلیل بر عدم عصمت آنان:
۱۵۸.....	نقد
۱۶۳.....	اعتراف به گناهان از طرف معصومان:
۱۶۵.....	نقد
۱۷۷.....	اعتراف به خطا در عمل از طرف معصومان:
۱۸۰.....	نقد

۶۰	اطاعت‌های ممنوع در سنت
۶۴	اطاعت‌های ممنوع از نظر عقل
۶۶	اولی الامر از دیدگاه شیعه

فصل دوم تقریر استدلال شیعه

۷۵	عصمت امام
۷۷	تعریف عصمت
۷۸	حدود عصمت
۷۸	الف - دیدگاه شیعه
۷۸	ب - دیدگاه اهل سنت
۸۰	منشأ عصمت از دیدگاه اهل سنت
۸۰	۱- دیدگاه اهل سنت
۸۶	منشأ عصمت از دیدگاه شیعه
۹۷	ضرورت نصب و عصمت جانشینان رسول خدا ﷺ
۱۰۱	دلائل عصمت جانشینان رسول خدا ﷺ
۱۰۵	ظالم در قرآن
۱۱۰	اثبات عصمت امامان علیهم السلام
۱۱۰	الف - دیدگاه اهل سنت
۱۱۰	ب - دیدگاه شیعه
۱۱۰	۱ - قرآن
۱۱۱	۲ - سنت
۱۱۸	قرآن
۱۱۹	سنت
۱۲۳	احتجاج به آیه اولی الامر
۱۲۴	۱- امام علی علیه السلام
۱۲۴	۱- در دوران خلافت عثمان
۱۲۷	۲- در دوران خلافت خود
۱۲۸	۳- امام حسین علیه السلام



۱۳۰.....	۴- امام باقر علیه السلام
۱۳۱.....	۵- امام صادق علیه السلام
۱۳۲.....	۶- امام کاظم علیه السلام
۱۳۳.....	۷- امام رضا علیه السلام
۱۳۴.....	۷- امام حسن عسکری علیه السلام

فصل سوم شبهات ادبی و کلامی

۱۳۹.....	۱. اطلاق جمع و اراده فرد خلاف ظاهر است
۱۴۰.....	نقد
۱۴۰.....	۲- اطاعت از امامان؛ تکلیف مالا بطلاق و یا مشروط
۱۴۲.....	نقد
۱۴۴.....	۳- ذکر نشدن امامان در آیه:
۱۴۴.....	نقد
۱۴۶.....	شبهات کلامی
۱۴۶.....	معتبر نبودن عصمت امام از نگاه امام علی علیه السلام :
۱۴۷.....	نقد
۱۵۲.....	عدم نیاز به معصوم با وجود امت:
۱۵۲.....	نقد
۱۵۴.....	بی فایده بودن عصمت:
۱۵۵.....	نقد
۱۵۷.....	اختلاف رفتار امامان دلیل بر عدم عصمت آنان:
۱۵۸.....	نقد
۱۶۳.....	اعتراف به گناهان از طرف معصومان:
۱۶۵.....	نقد
۱۷۷.....	اعتراف به خطا در عمل از طرف معصومان:
۱۸۰.....	نقد

فصل چهارم
شبهات تاریخی

- ۱ - با وجود پیامبر نیازی به امام معصوم نیست..... ۱۸۹
نقد..... ۱۹۰
- ۲ - با آمدن پیامبران نیازی به امام نیست:..... ۱۹۲
نقد..... ۱۹۳
- ۳- عصمت امت و بی‌نیازی از عصمت امام:..... ۱۹۴
نقد..... ۱۹۵
- ۴ - عصمت ریشه‌ای مجوسی دارد:..... ۱۹۷
نقد..... ۱۹۸

مقدمه استاد انصاری بویز احمدی

بسم الله الرحمن الرحيم

قال رسول الله ﷺ: «فاطمة معجة قلبي وابناها ثمرة فؤادي وبعلمها نور بصري والأئمة من ولدها أما ربي حبل ممدود بينه وبين خلقه من اعتصم بهم نجى ومن تخلف عنهم هوى»^(۱)

«فاطمه روشنی بخش قلب من و پسرانش میوه دل من و شوهرش نور چشم من و امامان از فرزندان وی امینان پروردگارم و ریسمان بین خدا و مخلوق او هستند کسی که به آنان اعتصام جوید نجات می یابد و کسی که از آنان سرپیچی کند نابود می شود».

(۱) شیخ سلیمان حنفی، *ینابیع المودة*، ص ۸۲ و ۱۱۸، چاپ اسلامبول، ج ۱، ص ۸۰، چاپ

بیروت؛ شیخ الاسلام جوینی، *فرائد السمطين*، ج ۲، ص ۶۶، چاپ بیروت؛ علامه ابن حجر مکی، *صواعق*

المحرقة، ص ۹۳، چاپ مصر؛ حافظ ابن الفوارس، *اربعین*، ص ۱۴، علامه زمخشری، *المناقب*، ص ۲۱۲؛

علامه خوارزمی، *مقتل الحسین*، ج ۱، ص ۵۹ و ۹۹؛ علامه ابن حسویه، *در بحر المناقب*، ص ۱۱۶.

پژوهش و تحقیقات در مورد آیات ولایت در قرآن به ویژه به صورت علمی و روشمند، دارای اهمیت و جایگاه رفیع و ارزشمندی است.

یکی از مهم‌ترین منابع استنادی مکتب تشیع در اثبات امامت اهل بیت علیهم‌السلام، آیات ولایت در قرآن است. پژوهش‌های فرعی و جانبی متعدد و فراوانی در این مورد به عمل آمده است، اما تحقیقی کامل و جامع الأطراف که هم تقریر شیعه و هم تقریر اهل تسنن را به صورت دقیق و عالمانه بررسی کرده باشد و در کنار آن انواع شبهات را پاسخگو بوده و نکات ناب تفسیری و روایی را به آن افزوده باشد، مثل همین کتاب ارزشمند «آیات ولایت در قرآن» بسیار نادر و کم‌نظیر است. اما قبل از مطالعه کتاب لازم است اوصاف و ویژگی‌های امام ولو به صورت اجمالی و فهرست‌وار مورد بیان و دقت نظر قرار گیرد.

به همین جهت در این مقدمه کوتاه سعی می‌کنیم تا با زبانی ساده و روان شرایط و ویژگی‌های امام علیه‌السلام از دیدگاه تشیع را به محضر خوانندگان عزیز تقدیم نماییم:

در آیات قرآن کریم از جمله آیات انذار، تطهیر، خیر البریه، مودت، ابلاغ، اکمال دین، صادقین، ولایت، اطاعت و... و روایات نبی مکرم اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم از جمله احادیث یوم الدار، ثقلین، منزلت، ولایت، دوازده خلیفه (نقباء)، وصایت، طیر و... برای امام علیه‌السلام صفات، ویژگی‌ها و شرایطی بیان شده است که مهم‌ترین آنها را بسیار خلاصه و فهرست‌وار بیان می‌نماییم.

۱. امام باید در بُعد ظاهر، از عیوبی که باعث انزجار مردم می شود سالم باشد، مانند جزام و پیسی و در بُعد باطنی نیز از نقایص و رذایل نفسانی مانند نادانی و دیوانگی پاک و سالم باشد.^(۱)

۲. امام علیه السلام باید در تمامی صفات کمال، افضل و برتر از همه خلایق باشد.^(۲)

۳. با توجه به آیه تطهیر^(۳) و دیگر آیات قرآن کریم، شرط عصمت برای امامت و ولایت قرار داده شده است. اگر امام معصوم علیه السلام نباشد خود نیازمند راهنمایی و هدایت دیگران است. مردم زمانی از رهبرانشان با جان و دل پیروی می کنند که از گناه و اشتباه مصون باشند. اگر امام علیه السلام دارای ملکه عصمت نباشد نمی تواند خلیفه الله و خلیفه الرسول باشد و رستگاری جاودان را برای پیروان خود به ارمغان آورد.

۴. امام علیه السلام منصوب و منصوب از طرف خدا و رسول صلی الله علیه و آله است. امامت همچون نبوت لطف خداوند بوده و این لطف بدون عصمت ناقص است؛ چون عصمت امری باطنی است و مردم از فهم و کشف آن عاجزند و فقط خدا و رسول آن را می دانند؛ پس لازم است امام علیه السلام از طرف خدا و رسول منصوب و منصوب گردد.

۵. امامت اصلی از اصول دین و رکنی از ارکان نظام الهی است.

(۱) ارشاد الطالبین، ص ۳۲۵ - ۳۷۵.

(۲) اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۲؛ امالی صدوق، ص ۵۴۰؛ تحف العقول، ص ۴۴۱.

(۳) احزاب/ ۳۳.

۶. زمین هیچ گاه خالی از حجت و امام نخواهد بود.

۷. امامت پس از پیامبر در معصومان از ذریه او ادامه دارد و آنان دوازده نفرند.

۸. امام علیه السلام حامل علوم الهی و وارث علم نبی صلی الله علیه و آله است؛ نه تنها نزد او

«عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ» است، بلکه نزد او تمامی «عِلْمُ الْكِتَابِ» بوده، در نتیجه متصل به منبع علم الهی است.

۹. امامت استمرار رسالت بوده، امکان طبیعی و صحیح مقبولیت و مشروعیتِ

خاتمیت به وجود ولایت و امامت است.

۱۰. امام علیه السلام دارای کرامات، عنایات و توان خارق العاده‌ای است که از بشر

معمولی ساخته نیست.

۱۱. عظمت وجودی امام علیه السلام نه تنها فراتر از خلافت و رهبری معمولی و

متداول جامعه است، بلکه دارای جمیع مراتب ولایت الهیه غیر از ربوبیت و خالقیت است.

۱۲. امام علیه السلام در اثر وصول به قرب الهی مسلط بر ضمایر رموز خلقت، رمز

امکان ارتباط بین خالق و مخلوق و حجت بالغه الهی است.

۱۳. او مصداق انسان کامل و مصداق کامل خلیفه الله و خلیفه الرسول است.

امامان معصوم علیهم السلام، دارای اوصاف و ویژگی‌های فراوان دیگری نیز هستند که

مجال تحریر بر تفصیل نیست.

اثبات امامت و ولایت این معصومان ارجمند و والامقام، کاری بس بزرگ و

ارزنده است، اما این اثبات و تلاش علمی اگر در حوزه قرآن کریم و بررسی ولایت



و امامت از دیدگاه قرآن کریم باشد از ارزش و اهمیت بیشتری برخوردار بوده و قداست ویژه‌ای پیدا می‌کند.

به همین سبب حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حاج سید محمد مرتضوی «زید عزه الشریف و ادام الله ظلّه» با پشتکار فراوان و تلاش مجاهدانه طی سالیان متمادی سعی نموده‌اند تا اثری علمی، روشمند و استدلالی پدید آورند. امروز شاهد ارائه چنین کتاب وزینی هستیم که امید است، جامعه اسلامی و حق جویان و حقیقت طلبان از آن بهره‌مند گردند. ان شاء الله

كثر الله امثالهم، جزاه الله عن الإسلام اجراً، ادام الله ظله و دامت افاضاته
والسلام علیکم وعلی جمیع اخواننا المؤمنین بولاية علي بن أبي طالب ؑ
في اقطار العالم ورحمة الله وبركاته

مسئول مجمع جهانی شیعه‌شناسی
انصاری بویراحمادی

www.kebook.ir